

Ahlaki Olgunluk Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ahlaki Olgunluk Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16337>

Özet

Ahlaki Olgunluk Ölçeği, lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerini sistematik ve bilimsel yöntemlerle ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir psikolojik araçtır. Ölçek, **Mustafa Engün** tarafından 2008 yılında tamamlanan doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Temel amaç, ergenlik dönemindeki bireylerin ahlaki muhakeme ve davranışlarındaki olgunluk seviyelerini belirlemek ve bu seviyelerin çeşitli kişisel değişkenlerle (cinsiyet, sınıf düzeyi vb.) ilişkisini incelemektir. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme formatını kullanmakta olup, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür.

Geliştirme aşamasında, ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak için **faktör analizi** yönteminden yararlanılmış; güvenilirliği için ise test-tekrar-test ve **Cronbach Alpha** katsayıları hesaplanmıştır. Bu çalışmada, Türk psikoloji literatürüne ergenlerde ahlaki gelişimi ölçmeye yönelik önemli bir katkı sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ahlaki Olgunluk, Ahlaki Gelişim, Lise Öğrencileri, Psikolojik Ölçek Geliştirme, Faktör Analizi, Güvenirlik, Likert Ölçeği, Doktora Tezi.

Yazarlar

Mustafa Engün

Amaç

Ahlaki Olgunluk Ölçeği, **Mustafa Engün** tarafından 2008 yılında hazırlanan doktora tezi kapsamında, lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerini nicel olarak ölçme ihtiyacına cevap vermek üzere geliştirilmiştir. Ölçeğin birincil amacı, ergenlik döneminde bulunan bireylerin ahlaki gelişim seviyelerini tespit etmek ve bu seviyelerdeki farklılaşmayı ortaya koymaktır.

Tez çalışmasının kapsamı doğrultusunda, ölçek aynı zamanda ahlaki olgunluk düzeyleri ile öğrencilerin bazı demografik ve kişisel değişkenleri (örneğin, cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyoekonomik durum, okul türü) arasındaki olası ilişkileri ve farklılıkları sistematik olarak incelemeyi amaçlanmıştır. Bu sayede, eğitim ve rehberlik programlarının ahlaki gelişim ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesine bilimsel bir temel sunulması hedeflenmiştir.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Ölçek, psikolojideki temel gelişim kuramlarından yola çıkarak tanımlanan **Ahlaki Olgunluk** yapısını ölçmektedir. Ahlaki olgunluk, bireyin toplumsal kurallara ve değerlere uyumunun

ötesinde, etik ikilemler kar??s?nda ba??ms?z, tutarlı ve evrensel ilkelere dayalı kararlar verme kapasitesini ifade eder. Bu yapı, genellikle Lawrence Kohlberg'in bilişsel gelişimci ahlak kuramı gibi yaklaşımlarla ilişkilidir, ancak ölçeğin spesifik boyutları tez çalışmalarıyla detaylandırılmamıştır.

Ölçülen yapı, sadece ahlaki bilgiyi değil, aynı zamanda bireyin ahlaki yargılama biçimini, haklarına saygısını, sorumluluk bilincini ve sosyal ilişkilerdeki etik tutumunu da kapsamaktadır. Ölçeğin maddeleri, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları etik durumlar ve toplumsal normlara yönelik tutumları üzerinden bu olgunluk seviyesini yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.

Geçerlik

Ahlaki Olgunluk Ölçeği'nin bilimsel geçerliliğini sağlamak ve kontrol etmek amacıyla kapsamlı psikometrik analizler uygulanmıştır. Bu geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamayı hedeflemiştir.

Uygulanan temel geçerlik yöntemleri şunlardır:

Uzman Görüşü: Ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı temsil edip etmediği ve dilsel uygunluğu konusunda alanlarda yetkin akademisyen ve uzmanların görüşlerine başvurulmuştur. Bu yöntem, kapsam geçerliliğinin sağlanmasında kritik rol oynamıştır.

Faktör Analizi: Ölçeğin yapı geçerliliğini saptamak için faktör analizi kullanılmıştır. Bu istatistiksel teknik, ölçeğin temelinde yatan teorik boyutları (faktörleri) belirlemeye ve maddelerin bu boyutlara ne kadar yüklendiğini ortaya çıkarmaya yardımcı olmuştur.

Paralel Testler Yöntemi: Geliştirilen ölçeğin sonuçlarının, aynı yapıyı ölçtüğü bilinen (veya eerder kabul edilen) farklı bir testin sonuçlarıyla karşılaştırılabilirliği yoluyla eşzamanlı geçerlilik kanıtları sunulmuştur.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, yani ölçümlerin zamana ve koşullara göre tutarlılığı ve kararlılığı, çeşitli istatistiksel yöntemlerle hesaplanmıştır. Güvenirlilik analizleri, ölçüm hatalarının minimize edildiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Güvenirlilik çalışmaları kapsamında kullanılan bazı yöntemler şunlardır:

Test-Tekrar-Test Güvenirliliği: Ölçeğin farklı zamanlarda aynı örneklem grubuna uygulanmasıyla elde edilen puanlar arasındaki korelasyon incelenmiştir. Yüksek korelasyon katsayısı, ölçeğin zaman içinde kararlı sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Test-Yarı-Test Güvenirliği: Ölçek maddeleri iki eşdeğer yarıya bölünerek bu iki yarıdan alınan puanlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Bu yöntem, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirilmede kullanılmıştır.

Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayısı: Ölçekteki tüm maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alpha değeri, maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ahlaki Olgunluk Ölçeği'nin yapısal bütünlüğünü ve boyutları belirlemek üzere **faktör analizi** uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak varsayılan ahlaki olgunluk boyutları ampirik olarak doğrulanması sağlamıştır.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu bir yapıya mı sahip olduğunu belirlemede temel dayanak olmuştur. Analizler sonucunda elde edilen faktör yapısı, ölçeğin ahlaki olgunluk kavramını alt bileşenlere ayırarak daha derinlemesine bir ölçüm yapma kabiliyetini desteklemiştir. Bu istatistiksel süreç, ölçeğin nihai formunun oluşturulmasında ve gereksiz veya düşük yüklenen maddelerin çıkarılmasında kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Tipi: Geliştirme (Özgün bir doktora tezi çalışması kapsamında geliştirilmiştir.)

Format: Kağıt ve kalem testi, öz bildirim ölçeği.

Derecelendirme: 5'li Likert tipi derecelendirme (1 = Hiçbir zaman, 5 = Her zaman).

Dil Durumu: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ergenler (Lise öğrencileri).

Yaş Grubu: Genellikle 14-18 yaş aralığı (Lise çağındaki öğrenciler).

Popülasyon Detayları: Çalışma, lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerini incelemek üzere gerçekleştirilmiştir. Örneklem detayları için doktora tezine başvurulmalıdır.

Test Metodolojisi: Uygulama, katılımcıların her bir maddeye ne kadar katıldıkları veya ne sıklıkta o davranışları sergilediklerini 5'li bir skalada işaretlemeleri esasına dayanır. Puanlama, genellikle maddelerin toplanması yoluyla toplam ahlaki olgunluk puanını vermektedir.

Anahtar Kelimeler

Ahlak Eğitimi, Psikometri, Yapı Geçerliliği, Gelişim Psikolojisi, Öz Bildirim Ölçeği, Test-Tekrar-Test, Uzman Görüşü.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mustafa Engün

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Mevcut Değil (Tezde belirtilmemiştir.)

Bağlantı E-posta Adresleri: Mevcut Değil

Yazın Adresi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (2008 tezi başlığında).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, bir **doktora tezi** çalışması kapsamında geliştirildiğinden, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için yazarın izni gerekebilir. Ticari kullanım durumları ve ücretlendirme bilgisi için yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçeğin geliştirildiği ve ilk uygulamasının yapıldığı yıl **2008**'dir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: ahlaki-olgunluk-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Engün, M. (2008). *Lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerinin bazı kişisel değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Tezin orijinal kaydına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ahlaki Olgunluk Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Scale items were not provided in the source content and must be marked as missing.)

Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen doktora tezine başvurulması gerekmektedir.